

OPINIONS

EL MARTÍNEZ*Xavier Vinader*

12

ESTAPÉ RESPON*Toni Cañís*

13

**EL CÀNON DE LA NOSTRA
CUINA I VERDAGUER***Jaume Fàbrega*

16

LA CALIFÒRNIA EUROPEA*J. J. Pérez Benlloch***FALSOS MOVIMENTS***Pere Martí*

17

ÈXODE A UCRAÏNA*Llibert Ferri***"SU AUSENCIA
REVERENDÍSIMA"***Joan Marí*

18

GIOVANNA TORNABUONI*Joan F. Mira*

114

Han passat més de seixanta anys del final de la Guerra Civil i en fa prop de vint-i-cinc que s'aprovà la Constitució espanyola. Mai, fins la setmana passada, cap institució pública no havia fet un sol gest de record i homenatge a totes les persones que es van veure abocades a abandonar el seu país per culpa de la repressió de la dictadura franquista. El Parlament de Catalunya trencava aquest vergonyós silenci institucional amb un vibrant homenatge, el dijous, 14 de novembre del 2002, als homes i dones que van haver de fugir durant i després de la guerra del 1936. Antics exiliats i els seus descendents assistiren, com a convidats d'honor, a un ple del Parlament que es convertí en un acte en què els diversos partits van recordar aquest episodi de la nostra història.

Que hagen calgut tants anys per fer un homenatge institucional als exiliats només es pot explicar des de la anormalitat de la gènesi de la democràcia a l'estat espanyol. Tampoc és casual que el silenci l'haja trencat una institució com la del Parlament de Catalunya, que juntament amb la Generalitat de Catalunya són pràcticament les úniques institucions públiques de l'estat que es reconeixen hereves de les republicanes. Aquesta és potser la clau de l'oblit al qual aquestes persones han estat condemnades.

Els exiliats i exiliades es convertiren, doncs, paradoxalment, en l'únic nexse viu amb la República que el franquisme no va poder liquidar. Són les persones que van fugir com a ciutadans d'un estat amb unes institucions legítimes, que van ser liquidades pel totalitarisme feixista de l'alçament de Franco. Així, amb el procés de la transició, lluny de recuperar-se la legalitat trepitjada i liquidada pels quaranta anys de dictadura, es van instaurar unes noves institucions tutelades pels hereus directes del règim franquista, acceptades per la quasi totalitat de forces polítiques. Per tant, les persones que eren una línia directa amb la legitimitat republicana no sols eren una nosa sinó que no podien ser reconegudes de cap de les maneres per unes institucions d'un estat espanyol que no havien trencat amb el llarg i fosc passat immediat.

Aquest trist oblit intencionat és encara més vergonyós en un estat que, com l'espanyol, pretén erigir-se en model de transició democràtica, especialment per a països de l'anomenat continent hispanoamericà. L'autoengany volgut ha arribat a l'extrem d'amagar la virulència que durant la transició ocasionà desenes de morts per les tensions entre els que es resistien al canvi de règim i els que volien una ruptura.

Ha estat part de la societat la que després de tants anys d'engany i silencis ha començat a aixecar la veu per a reivindicar el reconeixement d'un passat traumàtic, amagat pels que van pactar la transició. Diverses iniciatives han anat sorgint per a reescriure la història que el franquisme i la transició van silenciar. Cada cop més, la memòria dels represaliats comença a sortir del pou de l'oblit a través de llibres, reportatges periodístics, exposicions o moviments socials que, com la Comissió de la Dignitat, encara avui topen amb la moral dels guanyadors de la Guerra Civil.

El diari *The New York Times*, en un article recent, recollit pel portal de notícies www.tribunacatalana.org, acusa José María Aznar de negar-se a lluitar contra l'oblit sistemàtic dels crims del franquisme. "[...] El Govern [espanyol] no ha acceptat aquesta nova era d'obertura. Cosa que no sorprèn, tenint en compte que el primer ministre, Aznar, polític conservador, s'ha format entre polítics d'arrels franquistes, amb connexions a l'època del règim [...]", s'explica en l'article, que també recorda els ajuts del Ministeri de Cultura a la Fundación Francisco Franco. Aquesta és una evidència d'àmbit internacional, però també és cert que cap govern espanyol, fóra del color que fóra, no ha recordat mai els seus exiliats.

"Els exiliats i exiliades es convertiren en l'únic nexse viu amb la República que el franquisme no va poder liquidar"